

Abma Schreurs

Advocaten Notarissen

Postadres

Postbus 575, 1440 AN Purmerend

088 433 43 33

KvK 37159001

www.abmaschreurs.nl

Position Paper
Rondetafelgesprek Digitale Nalatenschap 20-11-19
mr J.H.J.A. Hofstee, notaris Volendam
ABMA Schreurs notarissen

Aan mij is gevraagd om mijn visie te geven over de problematiek van de Digitale Nalatenschap onder ander aan de hand van vier deelvragen. Deze deelvragen zijn:

1. Hoe zit het precies met de digitale nalatenschappen? Wat is wel en niet geregeld?
2. Wat is de omvang van de problematiek?
3. In hoeverre zijn burgers zich bewust van deze problematiek?
4. Wat zou er gedaan kunnen worden om de knelpunten weg te nemen?

Eerst wil ik een algemene opmerking maken. Naar mijn mening speelt de problematiek van het "online leven" niet alleen bij nalatenschappen maar ook bij relaties (gehuwd/geregistreerd partnerschap/ongehuwd samenwonenden). Meer in het bijzonder wanneer deze relaties worden beëindigd en men elkaar online het leven behoorlijk zuur kan maken. Het valt echter buiten deze bijeenkomst om daar wat over te zeggen, maar ook deze problematiek verdient aandacht.

Hoe zit het nu precies met de digitale nalatenschap?

Valt de digitale nalatenschap onder artikel 182 lid 1 van boek 4? Is de digitale nalatenschap een voor overgang vatbaar recht? Als dat zo is, dan geldt op grond van deze bepaling dat de erfgenamen over de digitale content mogen beschikken. In de praktijk merk ik echter dat de marktpartijen (Facebook, Google, Fitbit, Instagram) anders over de werking van artikel 182 lid 1 denken en accounts blokkeren of ongewenst laten doorlopen.

De omvang van de problematiek is groot en wordt alleen maar groter. Het digitale leven van een 70 of 80 jarige is van een totaal andere omvang dan het digitale leven van 20 of 30 jarige. Daarnaast is het zo dat het digitale leven aan verandering onderhevig is. Zagen wij in het verleden dat burgers eigenlijk niet meer zonder Twitter konden, nu zien wij dat Twitter kracht verliest ten opzichte van Instagram. Over twee jaar hebben wij weer te maken met andere marktpartijen.

Voorts is het zo dat het digitale leven alleen maar toeneemt. Uw auto maakt u open met een app waarvoor u bij desbetreffende autoleverancier een account

aanmaakt. Opladen doet u bij een laadpaal; ook daarvoor heeft u een app nodig. Ik vraag mij ten eerste af of alle burgers zich in Nederland bewust zijn van hun digitale leven en wat er met hun digitale leven na overlijden moet gebeuren. Hoe opent u met een vingerafdruk een smartphone wanneer de overledene is gecremeerd of begraven? Een groot deel van de digitale nalatenschap is immers opgeslagen in de smartphone.

Bij de bespreking van testamenten, maar ook bij de bespreking van levenstestamenten, huwelijksvoorwaarden en samenwooncontracten, is er altijd aandacht voor de digitale wereld van cliënten. Opvallend daarbij is dat de cliënten zich niet zo druk maken over de digitale nalatenschap. Naar mijn mening is dat onwetendheid.

Hebben cliënten wel aandacht voor de digitale nalatenschap, dan wordt er in de praktijk vooral gekeken naar de executeur. Aan de executeur wordt dan een aantal verzoeken gedaan om tot afwikkeling te komen van de digitale nalatenschap. Laatst heb ik bijvoorbeeld in een testament uitdrukkelijk opgenomen dat alle e-mail accounts stopgezet moeten worden, behalve één. Deze cliënt liet alle wachtwoorden op dit e-mail account binnen komen. De executeur kan dan vervolgens nieuwe wachtwoorden aanvragen en met deze nieuwe wachtwoorden de accounts beëindigen. Helemaal correct is het natuurlijk niet (de beheerder van de accounts denkt immers dat de overledene nog leeft) maar het werkt wel.

In een ander geval is er een document op de computer waarin de cliënt alle wachtwoorden van al zijn accounts heeft opgeslagen. De executeur heeft de ene helft van de code; in mijn kluis ligt de andere helft. Met de combinatie van die twee codes kan de executeur aan de slag.

Vraag blijft natuurlijk of dit valt onder de bevoegdheden die een executeur wettelijk heeft. Artikel 144 van boek 4 kent aan de executeur de bevoegdheid toe om de goederen der nalatenschap te beheren en de schulden van de nalatenschap te voldoen. Het aanpassen en opzeggen van online accounts valt niet onder beheren en beschikken. In de praktijk wordt vaak met een wens gewerkt.

Gezien de ruime rol die de wetgever heeft toegekend aan de executeur en de executeur-afwikkelingsbewindvoerder, vind ik het voor de hand liggen om aan de executeur en executeur-afwikkelingsbewindvoerder ook een rol toe te kennen in verband met het beëindigen van accounts. Blijft natuurlijk de vraag hoe de grote marktpartijen (Google/Facebook) hier tegenaan kijken. Accepteren zij deze rol van een executeur-afwikkelingsbewindvoerder of niet?